

پژوهشگر

دکتر داریوش طلائی

چکیده طرح

ساز تار به عنوان مهمترین ساز ملی ایرانی علی‌رغم تمامی ویژگی‌های برجسته خود، حداقل از نظر ساختار برای مطرح شدن در سطح جهانی دارای موانعی چون گرانی، شکل غیرارگونومیک و دشواری حمل و نقل به دلیل ابعاد نامتقارن است. این ساز به گونه‌ای طراحی شده است که به عنوان یک وسیله موسیقی از جهات مختلفی؛ همچون "سهولت حمل و نقل"، "سلامتی نوازنده"، "محیط زیست"، تبدیل به سازی بسیار کاربردی تر برای عرضه به صحنه جهانی شده است. نوتار در واقع همان تار سنتی ایرانی است که در کاسه آن تغییراتی شکلی و آکوستیکی ای انجام شده است که نه تنها از خصوصیات آکوستیکی آن نکاسته بلکه صدا دهی آن سالم تر و هارمونیک‌های آن مرتب تر شده است. با کاستن از عمق کاسه و ایجاد صفحه‌ای مرتعش در پشت آن و با تعبیه سوراخ‌هایی بر روی این صفحه، حجم صدای درونی و بیرونی و انعکاس صدا را قابل تنظیم کرده است. در فرآیند ساخت نیز، دسترسی به داخل کاسه برای تعیین ضخامت‌ها و تراش کاسه را بسیار سهل و امکان پذیر می‌کند. همچنین به دلیل کاستن از عمق کاسه (از ۲۴ به ۱۲ سانتی متر) پیدا کردن چوب آسان تر و صرفه جویی در چوب را تا میزان قابل توجهی باعث می‌شود. سرپنجه ساز نیز کوچکتر شده و برای سبکی وزن و تطابق با اندازه حجم جعبه ساز متناسب گشته است. قسمت عمیق کاسه در فرم سنتی تار در این طرح، از جنس پایپه مشه ساخته شده که در مواقع لازم به سادگی به ساز متصل و برداشته می‌شود. کاربرد این بخش تزئینی نیست، با نصب این قسمت و بازکردن سوراخ‌های صفحه مرتعش، می‌توان تبادل صدایی بین این دو محفظه بوجود آورده و تنظیمات مختلف و متنوع ارتعاشی و هارمونیک صدای بوجود آورد. این قسمت بسیار سبک و به صورت جدا از ساز قابل حمل و نقل است. همه این تغییرات نوتار را ارزان تر، کاربردی تر و دوستدار طبیعت تر نسبت به ساز سنتی می‌کند. علاوه بر اینها شکل جدید تار در این طرح راه را برای صنعتی کردن ساخت این ساز باز می‌کند و می‌توان روش‌های جدید برای ساخت آن بکار برد.

